

TR61 BÖLGESİ 2024-2028 BÖLGE PLANI GİRİŞİMCİLİK İHTİSAS KOMİSYONU RAPORU

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

T.C. BATI AKDENİZ KALKIMA AJANSI

İletişim Bilgileri:

Adres: Çünür Mahallesi 102. Cadde Ekonomi Kampüsü A2
Blok No:185-B Merkez/ISPARTA
e-posta: info@baka.org.tr
Tel: 0 246 224 37 37

Konusu:

TR61 Bölge Planı (2024-2028) Çalışmaları:
Girişimcilik İhtisas Komisyonu Raporu

Raporu Hazırlayan:

Selin ŞEN (BAKA, Uzman)

Yayın No:

2023/135

Sayfa Sayısı:

24 Sayfa

Yayına İlişkin Kural:

Yayının kısmen ya da tamamen yayımlanması ve çoğaltılması fikri mülkiyet hukukuna tabidir. Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı yayınları kaynak gösterilmek kaydı ile üçüncü kişiler tarafından kullanılabilir.

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

Girişimcilik İhtisas Komisyonu Katılımcı Listesi

Adı Soyadı	Kurum	Görev
1 Yurdun YILDIRIM	KOSGEB Isparta İl Müdürlüğü	Müdür
2 Lutfullah BAKIR	KOSGEB Burdur İl Müdürlüğü	Uzman
3 Ahmet ŞAHBAZ	KOSGEB Antalya İl Müdürlüğü	Uzman
4 Ali Onur ÖZBEY	KOSGEB Antalya İl Müdürlüğü	Uzman
5 Atakan KALKAN	Antalya Teknokent	Uzman
6 Serdal TERZİ	Göller Bölgesi Teknokenti	Genel Müdür
7 Esra ALAGÖZ KAYA	Antalya OSB Teknopark	Proje Uzmanı
8 Mustafa Fetih MEKTEPLİOĞLU	Antalya Bilim Üniversitesi TTO	Teknoloji transfer uzmanı
9 S. Nilay ŞENGÖL	SDÜ TTO	Girişimcilik Koordinatörü
10 Ömer Çatal	MAKÜ TTO	Teknoloji Transfer Ofisi Koordinatörü
11 Nesrin ŞALVARCI TÜRELİ	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Öğretim Görevlisi
12 Engin ÜNGÜREN	Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi	Öğretim Görevlisi
13 Fatma Nuray ATSAN	Akdeniz Üniversitesi	Öğretim Görevlisi
14 Mete Kaan NAMAL	Akdeniz Üniversitesi	Öğretim Görevlisi
15 Doç. Dr. İ. Ayşad GÜDEKLİ	Akdeniz Üniversitesi	Öğretim Görevlisi
16 Eda ŞAHAL	Muratpaşa Belediyesi ASSİM	Koordinatör
17 Sima SAPAN	Antalya OSB	AR-GE Müdürlüğü Sorumlusu
18 Öner ÖZ	Antalya Ticaret ve Sanayi Odası	AR-GE Birimi Sorumlusu
19 Uğur BÜYÜKÇULCU	TOBB Isparta Genç Girişimciler Kurulu	Başkan
20 Zühal Emine BÜYÜKÇULCU	TOBB Isparta Kadın Girişimciler Kurulu	Başkan
21 Işık YARGIN	Antalya Sanayici İş İnsanları Derneği	Girişimcilik Komitesi & Çalışma Masası Başkanı
22 Serkan SARIDAŞ	Antalya Genç İş İnsanları Derneği	Genel Sekreter
23 İsmail METİN	Habitat Derneği	Genel Sekreter
24 Enis Erdem YURDATAPAN	Fonbulucu	Girişimci İlişkileri Direktörü
25 Deniz ALTA	Konyaaltı Belediyesi	Proje Uzmanı
26 Tülay ÖZTÜRK	Konyaaltı Belediyesi	Proje Uzmanı
27 Türkan Gökkaya ZEYBEK	Konyaaltı Belediyesi	Proje Uzmanı

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

İçindekiler

GİRİŞ	7
MEVCUT DURUM ANALİZİ	8
Dünya’da Yaşanan Gelişmeler	8
Türkiye’de Yaşanan Gelişmeler	10
Bölgede Mevcut Durum	14
Tarihsel Gelişim	14
Bölge’nin Türkiye ve Dünyadaki Konumu	16
GZFT Analizi	16
PLAN DÖNEMİ (2024-2028) PERSPEKTİFİ	18
Sorunlar	18
Çözüm Önerileri (Tedbirler).....	18
Program / Proje Önerileri	19
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	23
KAYNAKÇA	24

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

Tablolar

Tablo 1 2018 Küresel Girişimcilik Endeksi Sıralaması	8
Tablo 2 2018 Küresel Girişimcilik Endeksi Bölgesel Lider Ülkeler	9
Tablo 3 Lider GEI Ülkelerinin 2021 Kişi Başına Düşen Milli Gelir Performansları (\$/Capita).....	9
Tablo 4 2020 AR-GE Harcamalarının GSYİH'ye Oranı %	10
Tablo 5 2021 Yılında yatırım adedine göre yatırım alan sektörler	11
Tablo 6 En çok yatırım alan 3 alt sektör (Yatırım Miktarı, 2021)	12
Tablo 7 2021 yılında yatırım alan Startupların şehirselle dağılımı	13
Tablo 8 Türk startaplara tohum yatırım yapmış yatırımcıların ülke dağılımı	13
Tablo 9 Türk startaplara yatırım yapan yatırımcı türleri	13
Tablo 10 İllerarası Rekabetçilik Endeksi Sıralaması	15
Tablo 11 Yenilikçilik Alt Endeksi Sıralaması	15
Tablo 12 Startup Blink Girişimcilik Destinasyonları Sıralaması.....	16

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

Kısaltmalar

ARDEB	Araştırma Destek Programları Başkanlığı
AR-GE	Araştırma Geliştirme
DECACORN	10 milyar dolar üzeri değerlemeye sahip tech startup
GEDI	Küresel Girişimcilik ve Kalkınma Enstitüsü
GEI	Küresel Girişimcilik Endeksi
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
TR61 Bölgesi	Düzey 2 sınıflamasına göre Antalya, Burdur ve Isparta illerinden oluşan bölge

GİRİŞ

Kalkınma ajansları, bölgeler arası eşitsizliklerin azaltılması ve bölgesel kalkınmanın sağlanması için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda çalışmalar yürüten kamu kuruluşlarıdır. Türkiye genelinde her biri düzey 2 bölgesinde kurulan 26 adet kalkınma ajansı mevcuttur. 26 bölgeden biri olan TR61 (Batı Akdeniz) Bölgesi; Antalya, Burdur ve Isparta illerinden oluşmaktadır.

07.06.2022 tarihli ve 31859 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi ve Bölge Planları" konulu 2022/7 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'nde, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nin ve Bölge Planlarının merkezi düzeyde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının; yerel düzeyde ise Bakanlığın yönlendirmeleri çerçevesinde kalkınma ajanslarının koordinasyonunda kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarından tüm paydaşlarla iş birliği içerisinde hazırlanması gerektiği belirtilmektedir. Bu bağlamda Antalya, Burdur ve Isparta illerini kapsayan TR61 Düzey 2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı'nın yenilenmesi çalışmaları başlanmıştır.

Bölge Planı, bir bölgenin kalkınması amacıyla, ulusal düzeyde üretilen politika, plan ve stratejiler ile yerel düzeyde yürütülecek faaliyetler arasındaki ilişkiyi belirlemek, yerel düzeyde yer alan kurum ve kuruluşlar arasında iş birliği ve koordinasyonu güçlendirmek, kamu, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliğini geliştirmek; bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak, bölgesel program ve projelere temel oluşturmak üzere hazırlanan strateji, koordinasyon ve yönlendirme belgesidir.

Bölgenin sosyo-ekonomik ve fiziksel durumunun değerlendirilmesi, bölgedeki mevcut sektörlerin değerlendirilmesi, bölge içi alt bölgelerin değerlendirilmesi, bölgenin GZFT (Güçlü Yanlar, Zayıf Yanlar, Fırsatlar, Tehditler) analizinin yapılması, yereldekilerin talep ve ihtiyaçlarının belirlenerek çözümler üretilmesi, amaç, hedef ve stratejileri ortaya koyarak bölgenin gelişmesinin programlanması bölge planı yapılmasının temel amaçlarıdır.

TR61 (Batı Akdeniz) Bölgesi için 2024-2028 yıllarını kapsayan Bölge Planı Antalya, Isparta ve Burdur'da faaliyet gösteren sivil toplum, kamu ve özel kesim kuruluşlarının katkıları ile hazırlanacaktır. Plana bölge dışından önde gelen aktörlerin de fikirleriyle katılım sağlaması teşvik edilecektir.

TR61 2024-2028 Bölge Planı için ilin önde gelen gelişim eksenlerinden oluşan 13 komisyon teşkil edilmiştir. İhtisas komisyonlarının temel amacı ekonomik ve sosyal konularda ulusal ve yerel paydaşlardan ihtisasları ile ilgili konularda bilgi toplamak, araştırma yapmak, çalışılan konu özelinde sorunları ve kaynağını tespit ederek tedbir, program ve proje önerilerinde bulunmak yolu ile TR61 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı'na odaklı ve derinlikli katkı sağlamaktır.

Girişimcilik İhtisas Komisyonu, Bölge Planı kapsamında oluşturulan 13 ihtisas komisyonundan biridir. Komisyon çalışmaları kapsamında, üye paydaşlardan Ajans uzmanı tarafından hazırlanacak mevcut durum analizine katkıda bulunmaları, sorunları tespit etmeleri, çözüm önerileri getirmeleri ve öncelikli program ve proje önermeleri istenmiştir.

MEVCUT DURUM ANALİZİ

Dünya’da Yaşanan Gelişmeler

Dünya’da girişimcilik ekosistemi “Yeni girişimlerin yaratılması ve işletilmesi yoluyla kaynakların tahsisini yönlendiren, bireyler tarafından girişimci tutumlar, yetenekler ve aspirasyonlar arasında kurumsal olarak yerleşik dinamik bir etkileşimdir.”

Dünya çapında girişimciliğin incelenmesi için Küresel Girişimcilik Endeksi (GEI) oluşturulmuştur. Küresel Girişimcilik Endeksi, ABD merkezli Küresel Girişimcilik ve Kalkınma Enstitüsü (GEDI) tarafından derlenen ekonomik aktivite endeksidir ve dünyadaki her bir ülkenin girişimciliği teşvik etmek için kaynakları nasıl tahsis ettiği konusuna bakmaktadır. GEI, dünyadaki 132 ülkede girişimciliğin kalitesini ölçmektedir.

Küresel Girişimcilik Endeksi oluşturulurken girişimcilik ekosistemini analiz ederek ekonomik büyüme sürecindeki etkisini araştırmak amacıyla geliştirilen GEM verileri temel alınmaktadır. Küresel Girişimcilik Endeksi, ülkelerin girişimci ekosistemlerini bireysel düzeyde girişimcilik tutumları, yetenekleri ve istekleri ile ilişkilendiren bir endekstir ve politika yapıcılara ülkelerinin girişimcilik konusunda güçlü ve zayıf yönlerini anlamaları için yardımcı olmaktadır ve böylelikle üretken girişimciliği teşvik eden politikalar uygulanmasını sağlamaktadır. Kısacası GEI, hükümetlerin sürdürülebilir ekonomik kalkınma için üretken girişimciliğin gücünden yararlanmasına yardımcı olmak için tasarlanmıştır.

Tablo 1 2018 Küresel Girişimcilik Endeksi Sıralaması

Sıra	Ülke	GEI
1	ABD	83.6
2	İsviçre	80.4
3	Kanada	79.2
4	Birleşik Krallık	77.8
5	Avustralya	75.5
6	Danimarka	74.3
7	İzlanda	74.2
8	İrlanda	73.7
9	İsveç	73.1
10	Fransa	68.5
37	Türkiye	44.5

Tablo 1’de Küresel Girişimcilik Endeksi sıralaması gösterilmektedir. 2018 için yüksek gelirli ve Kuzey Amerika ve Avrupa ülkelerinin ilk on sırada yer aldığı görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) girişimcilik konusunda dünyada lider konumdadır. Buradan anlaşılacağı üzere ABD bireylere daha fazla imkân tanımakta ve girişimcilik koşullarını girişimciler lehine düzenlemektedir. Ayrıca Avrupa ülkelerinin girişimcilik konusunda daha ileri oldukları anlaşılmaktadır.

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

Tablo 2 2018 Küresel Girişimcilik Endeksi Bölgesel Lider Ülkeler

Sıra	Ülke	Bölge	GEI
1	ABD	Kuzey Amerika	83.6
2	İsviçre	Avrupa	80.4
5	Avustralya	Asya Pasifik	75.5
16	İsrail	Orta Doğu	65.4
19	Şili	Güney Amerika	58.5
52	Botsvana	Afrika	34.9

Bölgesel sıralamada her bölgedeki lider ülke tespit edilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri girişimcilikte dünya lideri olmanın yanı sıra ve Kuzey Amerika bölgesinde de ilk sırada yer almıştır ve Kanada'nın hemen önündedir. Avustralya, Asya-Pasifik bölgesinde ekonomik güç merkezleri Çin, Singapur, Hong Kong ve Japonya'nın önünde birinci sırada yer almaktadır. 2017 yılında Avrupa bölgesinde dördüncü, sırada yer alan İsviçre, şimdi Avrupa'da birinci sırada yer almaktadır. Şili, Güney Amerika bölgesinde ilk sırada yer almaktadır. İsrail genel olarak 16. sırada ve Orta Doğu bölgesinde 22. sırada Katar'ın hemen önünde konumlanmıştır. Afrika'da Botsvana, dokuz Avrupa ülkesinin önünde 52. sırada lider durumdadır. Bu sıralamada Türkiye Asya Pasifik ülkesi olarak değerlendirilmiştir.

Girişimcilik konusunda önde gelen ülkeleri anlayabilmek için önde gelen ülkelerin verilerini incelemenin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Tablo 3 Lider GEI Ülkelerinin 2021 Kişi Başına Düşen Milli Gelir Performansları (\$/Capita)

Ülke	Kişi Başına Düşen Milli Gelir (\$)
ABD	69.558
İsviçre	76.902
Kanada	50.661
Birleşik Krallık	51.374
Avustralya	60.575
Danimarka	65.669
İzlanda	57.826
İrlanda	108.312
İsveç	61.234
Fransa	51.539

<https://data.oecd.org/gdp/gross-domestic-product-gdp.htm>

Küresel Girişimcilik Endeksi (GEI) 2018 sıralamasında ilk 10 a giren ülkelerin GSYİH'ları incelendiğinde hepsinin OECD GSYİH Ortalaması olan 49.370 doların üstünde performans sergileyen refah ülkeleri oldukları gözlemlenmiştir.

İnovasyon girişimciliğin temel etkenlerindedir. Bir ülkede inovasyonun gelişimi AR-GE harcamalarına bağlıdır. Tablo 4'te GEI sıralamasında ilk 10'a giren ülkelerin AR-GE harcamalarının GSYİH'ye oranları verilmiştir. Dünya Bankası verilerine göre 2012'te dünya ortalaması % 2.2'dir. Tablodan görüldüğü üzere girişimcilik konusunda başarılı olan ülkelerin çoğunda AR-GE harcamalarının GSYİH'ye oranı dünya ortalamasının üstündedir. ABD ve İsveç 3,5 ile oransal olarak en yüksek AR-GE harcaması yapan ülkelerdir.

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

Tablo 4 2020 AR-GE Harcamalarının GSYİH'ye Oranı %

Ülke	% GDP
ABD	3,5
İsviçre	3,1
Kanada	1,7
Birleşik Krallık	1,7
Avustralya	1,8
Danimarka	3,0
İzlanda	2,5
İrlanda	1,2
İsveç	3,5
Fransa	2,4

<https://data.oecd.org/rd/gross-domestic-spending-on-r-d.htm>

Türkiye’de Yaşanan Gelişmeler

Türkiye yukarıda incelenen Küresel Girişimcilik Endeksi (GEI) verileri kapsamında incelendiğinde Türkiye’nin son çalışmanın yapıldığı 2018 yılında GEI sıralamasında 37. sırada olduğu görülmektedir.

Kişi başına gayri safi yurt içi hasıla bakımından GEI endeksinde ilk 10’a giren ülkelerle karşılaştırıldığında Türkiye’nin 32.782 dolar ile bütün ülkelerin altında kaldığı görülmektedir. Önceki bölümde bu verilerin girişimcilikle doğru orantılı olduğu sonucunu göz önünde bulundurduğumuzda, Türkiye’nin girişimcilikte bu ülkelere oranla geride kalmasının nedenleri arasında gelirin düşüklüğü gösterilebilir.

AR-GE harcamalarına bakıldığında gayrisafi yurtiçi AR-GE harcamasının gayrisafi yurtiçi hâsıla içindeki payı 2020 yılında %1,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu veri 2,2 olan dünya ortalamasının yarı yarıya altında kalmaktadır. AR-GE harcamalarına daha detaylı bakıldığında, mali ve mali olmayan şirketler %64,8 ile en büyük paya sahip olurken, bunu %28,4 ile yükseköğretim takip etmiştir. Kar amacı olmayan kuruluşlar tarafından yapılan AR-GE harcamalarının da dâhil olduğu genel devlet AR-GE harcamalarının toplam AR-GE harcamaları içindeki payı ise %6,8 olmuştur. AR-GE harcamaları içerisinde personel harcamaları %52,8 ile en büyük harcama kalemini oluşturmuştur. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) 2. Düzeye göre 2020 yılında AR-GE harcamalarının en yüksek olduğu bölge, toplam AR-GE harcamasının %32,5’ini gerçekleştiren TR51 (Ankara) iken, bu bölgeyi %25,6 ile TR10 (İstanbul) ve %10,6 ile TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova) bölgesi takip etmiştir.

Toplam AR-GE personel sayısının %29,0’u TR10 (İstanbul), %19,3’ü TR51 (Ankara) ve %7,7’si TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova) bölgelerinde istihdam edilmiştir.

Gayrisafi yurt içi AR-GE harcaması 2020 yılında bir önceki yıla göre 9 milyar 3 milyon TL artarak 54 milyar 957 milyon TL’ye yükselmiştir. AR-GE harcamalarının artması olumlu bir gelişme olmasına rağmen hala yeterli düzeyde değildir. GEI sıralamasında ilk 10’a giren ülkelerle karşılaştırıldığında Türkiye’nin AR-GE’ye daha fazla bütçe ayırması inovatif girişimciliğin artması için gereklidir.

Bu sıralamalarda Türkiye en gelişmiş girişimci ülkelere nazaran arka planda kalsa da geçtiğimiz yıllarda startup ekosistemi önemli gelişmeler kaydetmiştir. Türkiye ekosistemi birkaç yıl süren durgunluğun ardından 2021 yılında altın çağını yaşamıştır. Oyun endüstrisi Dream Games gibi unicorn olarak tabir

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

edilen startuplarla global olarak ilgi çekmektedir. Bunun yanı sıra teslimat hizmetlerindeki lider startup Getir decacorn¹ olmuştur.

2021 yılında Türkiye’de startup dünyasında önemli gelişmeler yaşanmıştır. StartupCentrum 2021 raporuna göre önceki yıla oranla startaplara yapılan yatırım 9 kat artmıştır ve toplamda 323 girişim yatırım almıştır. Girişim başına düşen yatırım miktarı ise 4,8 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5 2021 Yılında yatırım adedine göre yatırım alan sektörler

Sektör	Yatırım Adedi
Oyun	54
Yapay Zekâ	47
Veri & Analitik	39
Finans	27
Sağlık	22
E-ticaret	13
Yiyecek & İçecek	12
Medya	12
Eğitim	11
Tarım	11
AR/VR	9
Ulaşım	8
CRM & Satış	8
Reklam	8
Enerji	8
Blockchain	7

<https://startupcentrum.com/reports>

2021 yılında yatırım adedine göre en çok yatırım alan alt sektörler incelendiğinde ilk başta oyun sektörünün geldiği görülmektedir. 2021 yılında oyun sektöründeki 54 girişim yatırım almıştır. Ekosistemde oyun sektörü kadar sık konuşulmasa da yapay zekâ çözümleri sunan 46 girişim yatırım almıştır. Bu girişimlerin odaklarını incelediğimizde 5 girişimle sağlık, 4 girişimle video analiz ve 3’er girişimle Robotik Süreç Otomasyonu (RPA), pazarlama ve müşteri deneyimi öne çıkan alanlar olmuştur. Yapay zekânın ardından 39 girişimle veri ve analitik dikeyi en çok yatırım yapılan 3’üncü dikey olmuştur. Veri ve analitik alanında ise spor, tarım, tedarik zinciri ve finans ön plana çıkmaktadır. Finans sektöründe 2020 yılında 9 yatırım yapılmışken bu yıl yatırımlar 2021 yılında 27’ye çıkmıştır. Bu sene yatırım alan girişimlerden 6’sı ödeme çözümleri, 5’i kredi alanında çözümler sunarken 4’ü de yatırım platformu olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan 3 girişim ise tarım alanında çiftçilere çeşitli çözümler sunmuştur. Sağlık sektörüne baktığımızda ise 2020 yılında 10 sağlık girişimi yatırım almışken 2021 yılında 22 girişim yatırım almıştır.

¹ 10 milyar dolar üzeri değerlemeye sahip tech startup

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

Tablo 6 En çok yatırım alan 3 alt sektör (Yatırım Miktarı, 2021)

Sektör	Yatırım miktarı
Teslimat	430 M \$
Oyun	266 M \$
Veri & Analitik	92 M \$
Finans	57 M \$
Yapay Zeka	55 M \$
Blockchain	35 M \$
Ulaşım	29 M \$
Sağlık	27 M \$
Otomotiv	27 M \$
Siber Güvenlik	25 M \$
Tarım	14 M \$
Mobilite	11 M \$
Yiyecek & İçecek	9 M \$
Wellness	6,7 M \$
Lojistik	5,4 M \$

2021 yılında yatırım miktarına göre en çok yatırım alan alt sektörler incelendiğinde teslimat sektörünün başta geldiği görülmektedir. 2021 yılında 6 teslimat girişimi yatırım alırken bunlardan biri 2021 yılında decacorn olan Getir olmuştur. Getir'in yılın ilk çeyreğinde aldığı toplam \$428 M yatırım, teslimat sektöründe yapılan yatırımların neredeyse tamamını oluşturmaktadır. Bu yıl girişimlere yatırılan her 4 liradan biri ise oyun sektörüne gitmiştir. Oyun sektörünün ardından \$92 M ile veri ve analitik dikeyi gelmiştir. Finans sektöründe yapılan \$60 M yatırımın yarısını Colendi (\$30 M) yatırımı oluşturmaktadır. Colendi'nin ardından Tarfin (\$8M) ve DgPays (\$5M) en çok yatırım alan girişimler olmuştur. Yapay zekâ dikeyine baktığımızda da yatırım miktarının yarısından fazlasını Intenseye (\$25M) ve Eatron (\$11M) oluşturmaktadır. Kalan girişimler ise \$2 M ve altında yatırım almıştır. Blockchain teknolojisi kullanan 7 girişim bu yıl toplamda \$35 M yatırım almıştır. Blockchain dikeyinde de yer alan Colendi buradaki yatırımların büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır. Teknoloji ile kripto para da üreten 4 girişim bu yıl yatırım almıştır. Bunlardan ikisi kendi kendini fonlarken ikisi ise dışarıdan yatırımcı almıştır. Sağlık sektöründe ise RS Research (\$12M), Vivoo (\$6 M), Tarabios (\$3,5M) ve Virasoft (\$2,5M) yatırım almıştır.

Alınan yatırımların şehirlere göre dağılımı incelendiğinde yatırım alan girişimlerin %71'inin merkezinin İstanbul'da olduğu görülmektedir. Türkiye girişimcilik ekosistemi İstanbul, Ankara ve İzmir'de yoğunlaşmış olsa da her geçen yıl Anadolu'da yatırım alan girişimlerin sayısı artmaya devam etmektedir. Oyun girişimlerinin Anadolu'daki yatırımların artmasında oldukça büyük payı olmuştur.

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

Tablo 7 2021 yılında yatırım alan Startupların şehirsel dağılımı

Şehir	Bölge	Startup Sayısı	Yatırım Miktarı
İstanbul	Marmara	254	939 M \$
Ankara	İç Anadolu	38	56,9 M \$
İzmir	Ege	11	2,7 M \$
Eskişehir	İç Anadolu	5	150.000 \$
Kocaeli	Marmara	3	500.000 \$
Antalya	Akdeniz	2	-
Bilecik	Marmara	2	84.800 \$
Bursa	Marmara	2	124.500 \$
Kayseri	İç Anadolu	2	355.900 \$
Denizli	Ege	1	500.000 \$
Manisa	Ege	1	57.000 \$
Muğla	Ege	1	140.000 \$
Sakarya	Marmara	1	400.000 \$

Tablo 8’de Türkiye’ye en çok yatırım yapan ülkeler incelenmiştir. Türk girişimlerine en çok yatırım yapan ülke yine Türkiye olurken onu ABD ve Birleşik Krallık ve Almanya izlemiştir.

Tablo 8 Türk start-uplara tohum yatırım yapmış yatırımcıların ülke dağılımı

Ülke	Yatırımcı sayısı
Türkiye	649
ABD	18
Birleşik Krallık	5
Almanya	4
Avusturya	3
Fransa	3
Estonya	2
Hollanda	2
Suudi Arabistan	2
Türkmenistan	2
Çek Cumhuriyeti, Çin, Hong Kong, Macaristan, İtalya, Kanada, Katar, Kuzey Kıbrıs, Mısır, Singapur	1'er

Tablo 9’da tohum yatırımcılar yatırımcı tipine göre incelenmiştir. Burada Türkiye’de yatırımcı tipinin melek yatırımcılıkta yoğunlaştığı göze çarpmaktadır.

Tablo 9 Türk start-uplara yatırım yapan yatırımcı türleri

Yatırımcı Tipi	Yatırımcı Sayısı
Melek Yatırımcı	537
VC (Girişim Sermayesi)	46
Şirket	41
Yatırım Ofisi	29
CVC (Kurumsal Girişim S.)	21
Melek Yatırım Ağı	11

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

Hızlandırıcı Fonu	8
Private Equity (Risk Sermayesi)	4
Üniversite	1
Teknokent	1
Kalkınma Ajansı	1

Türkiye’de 2021 yılında çıkan kararla kitlesel fonlama platformlarının önü açılmıştır. 2022 yılının Haziran ayında SPK tarafından kitle fonlaması faaliyetlerine izin verilen 7 platform bulursa da 2021 yılında sadece Fonbulucu faaliyetlerine başlayabilmiştir. 2021 yılında 20 girişimden 18’i hedeflediği miktarda yatırım almıştır. 20 girişimin 10’u İstanbul, 4’ü Ankara, 4’ü Eskişehir, 1’i Kayseri, 1’i de Bilecik’te faaliyetlerini sürdürmektedir. Girişimlerin şehir dağılımları incelendiğinde kitlesel fonlama platformlarının önümüzdeki birkaç yılda Anadolu’daki girişimcilerin fon ihtiyacını karşılamaya büyük katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Fonlanan sektörler bakımında ise 4 adet eğitim, 4 adet AR/VR, 2 adet oyun, 2 adet yapay zeka, 2 adet yiyecek & içecek sektörü olduğu, diğer firmaların da çeşitli sektörlerde faaliyet gösterdikleri görülmektedir.

Sonuç olarak Türkiye küresel girişimci endeksinde en üst sıralarda yer almasa da 2021 yılında startup dünyasında yaşanan gelişmeler oldukça umut vadetmektedir. 2021 yılında yerli ve yabancı pek çok yatırımcı ilk kez bir Türk girişimine yatırım yapmıştır. Startupların İstanbul dışında da yayılması için gösterilen çaba da ilk kez 2021 yılında sonuçlarını vermeye başlamıştır. Bunun nedenlerinin başında ise oyun sektöründe yaşanan hızlı gelişmeler ve kitlesel fonlamanın yaygınlaşması gösterilebilir.

Bölgede Mevcut Durum

Tarihsel Gelişim

Antalya, Isparta ve Burdur’dan oluşan Batı Akdeniz Bölgesi tarihsel olarak artan bir girişimcilik performansı sergilemiştir. Girişimcilikle ilgili kurumların zamanla artması bu durumu doğrudan desteklemiştir.

Antalya’da girişimcilere ev sahipliği yapan kurumlar aşağıdaki gibidir;

- Antalya Teknokent
- Antalya OSB Teknopark
- Antalya Muratpaşa Belediyesi Abdullah Sevimçok Sivil Toplum ve İnovasyon Merkezi (ASSİM)
- Antalya Bilim Üniversitesi TTO
- Antalya Ticaret ve Sanayi Odası (İNOVATSO)
- Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi TTO

Isparta’da girişimcilere ev sahipliği yapan kurumlar aşağıdaki gibidir;

- Süleyman Demirel Üniversitesi TTO
- Göller Bölgesi Teknokenti

Burdur’da girişimcilere ev sahipliği yapan kurumlar aşağıdaki gibidir;

- MAKÜ BAKA Teknokent

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

Bölgenin tarihsel girişimcilik performansı incelenirken Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumunun İller Arası Rekabetçilik Endeksini incelemek de faydalı olacaktır. İl çapında genel hesaplamaların yapılabilmesi için bu çalışmada dört ana boyut incelenmiştir. Bunlar;

- Beşeri sermaye alt endeksi
- Yenilikçilik alt endeksi
- Üretim ve Ticaret alt endeksi
- Yaşanabilirlik alt endeksi

Tablo 10 İller Arası Rekabetçilik Endeksi Sıralaması

Yıllar	Sıralama	İller	Genel Endeks Değeri
2016-2017	7	Antalya	22,53
	18	Isparta	17,72
	40	Burdur	14,39
2014-2015	7	Antalya	21,72
	14	Isparta	16,69
	34	Burdur	13,29
2013-2014	7	Antalya	23,07
	17	Isparta	16,31
	43	Burdur	12,29

URAK

Tablodan görüldüğü üzere Antalya yıllar içinde Türkiye'nin en rekabetçi 7. ili olarak değerini korumuş ve benzer endeks değeri puanları almıştır. Isparta ve Burdur ise sıralamada gerilemeler yaşasalar da genel endeks değerlerini düzenli olarak artırmışlardır.

İller Arası Rekabetçilik Endeksi çalışmasında Girişimcilik alanında kıyaslamaların yapılabilmesi için 2.3 nolu "Yenilikçilik Alt Endeksi" kullanılmıştır. Bu endeks; ile ait patent tescil sayısı, ile ait marka tescil sayısı, ile ait faydalı model tescil sayısı, ile ait endüstriyel tasarım tescil sayısı, ilde bulunan faal AR-GE merkez sayısı, ilde bulunan faal teknoloji geliştirme merkezi (teknokent/teknopark) sayısı, ilde bulunan ön kuluçka ve kuluçka merkezleri sayısı, ilde bulunan tasarım merkezi sayısı, ilin yüksek teknoloji ürünü ihracatı, ile ait bilimsel yayın sayısı, ile ait bilimsel yayınlara yapılan atıf sayısı, ile aktarılan ARDEB (Araştırma Destek Programları Başkanlığı) projesi destek miktarı parametreleri kullanılarak hesaplanmıştır.

Tablo 11 Yenilikçilik Alt Endeksi Sıralaması

	Sıralama	İller	Genel Endeks Değeri
2016-2017	12	Antalya	4,80
	22	Isparta	2,79
	55	Burdur	0,27
2015-2016	11	Antalya	4,92
	20	Isparta	2,73
	54	Burdur	0,25
2014-2015	11	Antalya	4,84
	16	Isparta	3,62
	53	Burdur	0,33

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

Antalya'nın genel endeks sıralaması ile karşılaştırıldığında yenilikçilik alt endeksi sıralamaları 4-5 puan geridedir. Şehir yıllar içinde sıralamada 1 puan gerilemiştir.

Isparta'nın performansına bakıldığında, şehrin yıllar içinde endekste gerileme yaşadığı bu gerilemenin 6 puan olarak gerçekleştiği görülmektedir. Şehir 2014-2015 yıllarında genel endekse benzer bir performans sergilese de sonrasında genel endekse göre daha düşük bir performans sergilemiştir.

Burdur'un ise yenilikçilik konusunda performansının zamanla düştüğü, genel endeks sıralamasına kıyasla 10-15 puan düşük performans sergilediği görülmektedir.

Bölge'nin Türkiye ve Dünyadaki Konumu

Yukarıda verilen veriler ışığında Antalya'nın yenilikçilik bakımından ülkenin ilk 12'sinde, Isparta'nın ilk 22'sinde, Burdur'un ise daha geriden gelerek ilk 50'li sıralarda yer aldığı görülmektedir. Bu raporun en güncel olarak 2019 yılında yayımlandığı unutulmamalıdır. Son dönemde özellikle Antalya ilinde yaşanan gelişmeler umut vadedicidir.

İki Antalya startup firması 2021 yılında yatırım alarak StartupCentrum 2021 raporunda yer almıştır. Finansman girişimcilik ekosisteminin önemli bir ayağı olduğundan bu tarz yatırımların başlaması önem arz etmektedir.

Buna ek olarak dijital göçebelik kavramının popülerleşmesi de Antalya iline olan ilgiyi artırmıştır. Dijital göçebe, İngilizce adıyla "digital nomad", geçimini sağlamak için mekâna ve genellikle mesai saatine bağlı olmadan çalışabilen kişilerin tümü için geçerli bir kavramdır. Aslında bu kavram bir meslek gibi görülse de dijital göçebelik daha çok mesleği yapış biçimi olarak tanımlanabilir. Çünkü farklı işler yapan kişiler, dijital göçebe olarak mesleklerini diledikleri yerden sürdürebilmektedir. Uygun iklim koşulları ve doğal güzellikleri nedeniyle Antalya dijital göçebelerin ilgisini çeken bir yerleşimdir.

Bütün bu gelişmeler Antalya'nın uluslararası girişimcilik otoriteleri tarafından tanınmasına yardımcı olmuştur. Startup Blink organizasyonu içinde Antalya'nın da bulunduğu 4 Türk şehrine girişimcilik destinasyonu olarak yer vermiştir.

Tablo 12 Startup Blink Girişimcilik Destinasyonları Sıralaması

Ulusal Sıralama	Şehir	Uluslararası Sıralama	Toplam Puan
1	İstanbul	66	9.908
2	Ankara	280	2.394
3	İzmir	409	1.154
4	Antalya	817	0.257

GZFT Analizi

GZFT analizi (Güçlü yönler, Zayıf yönler, Fırsatlar ve Tehditler) terim anlamıyla, bir proje veya girişimin hayata geçmesinden önce; güçlü ve zayıf yönlerinin, dışarıdan gelecek tehditlerin ve konjonktürün getireceği fırsatların, detaylı olarak incelemesidir. Yukarıda verilen arka plan ışığında Batı Akdeniz Bölgesi'nin girişimcilik konusundaki GZFT analizi aşağıda verilmiştir.

Güçlü Yönler

- Antalya'nın marka olarak bilinirliği
- Antalya'nın lojistik imkânları (havayolu, karayolu)
- Antalya'nın konaklama, toplantı olanakları

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

- Bölgenin önemli işlenebilir ve ticarileştirilebilir doğal kaynaklara sahip olması
- Genç nüfus
- Bölgede güçlü üniversitelerin ve akademisyenlerin varlığı
- Güçlü meslek kuruluşları
- Girişimcilikte aktif STK'lar
- Girişimcilik konusunda duyarlı iş insanlarının varlığı
- Girişimcilik konusunda duyarlı kamu kuruluşları
- Bölgedeki teknokentler, TTO'lar
- Belediyelerin girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi yönündeki çabaları
- Girişimcilikte tematik alanlardaki kümelenmeler
- Antalya'nın dijital göçebeler için cezbedici bir destinasyon olması
- Antalya'nın gelişmiş sektörleri olan tarım, turizm ve destekleyici sanayinin girişimcilere olanak sunuyor oluşu
- Bölgeye has kozmetik sanayi gibi çeşitli alanların girişimcilere sunduğu bilgi ve olanaklar
- Burdur'da hayvan teknolojileri üzerine yoğunlaşan girişimcilerin varlığı

Zayıf Yönler

- Bölgede ağır sanayinin olmaması
- Yurtdışı etkinliklere katılım yetersizliği
- Bölgede ortaklık ve iş birliği kültürünün zayıf oluşu
- İş dünyasında girişimcilere destek mekanizmalarının zayıf oluşu
- Eğitim ve mentörlük programlarının yetersiz oluşu
- Bazı teknokentlerin dolu oluşu
- Girişimci destek arayüz programları arasındaki uyumsuzluk ve iletişimsizlik
- Girişimcilik faaliyetlerinin birbirinden bağımsız ilerliyor oluşu
- Tek STK faaliyetlerine bağımlılık
- Melek yatırımcılığa olan ilginin düşük oluşu
- Bölgesel paydaşlar arasında rollerin belirsiz ve muğlak oluşu
- Girişimcilik konusundaki eğitim ve akademisyen sayısının yetersiz oluşu
- Girişimciliği destekleyen arayüzlerin yetersiz oluşu
- Üniversite-sanayi iş birliğinin zayıf olması
- Bölgenin değerlendirilmezse/geliştirilmezse yitip gidecek değerleri (Tıbbi ve aromatik bitki işleyiciliği, geleneksel el sanatları vb.)
- Hızlı karar alma mekanizmalarının geliştirilememiş olması
- Ekonominin turizme çok bağlı olması
- İmalat sanayiinin gelişiminin turizme göre zayıf oluşu

Fırsatlar

- Bölgenin son yıllarda aldığı yerli ve yabancı göç
- Antalya'nın bir girişimcilik destinasyonu olarak son dönemlerde raporlarda sıralamaya girmesi
- Ulusal ve uluslararası yatırımcıların Anadolu girişimlerine yatırım yapma eğiliminin artması
- Kitlesele fonlama araçlarının Anadolu'daki girişimcileri fonlamaya başlaması
- Antalya'nın dünya çapında bilinirliğinin artması
- Girişimcilerin ve dijital göçebelerin Antalya'ya olan ilgisinin artması
- Dijital göçebelige olan ilginin artması
- Bölgedeki girişimci ve yatırımcı potansiyeli

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

- Antalya'nın potansiyelinin yabancı yatırımcıların ilgisini uyandırması
- Sektörel kümelenme fırsatları

Tehditler

- Artan döviz kuru ve enflasyon
- Girişimlere yapılan yatırımların azalma eğilimine girmesi
- Artan kira maliyetleri
- Döviz ve kur farkları
- Yetişen girişimcilerin ve yatırımcıların İstanbul veya Ankara ekosistemine gitmesi
- Yaşam masraflarının gittikçe artması
- Kalifiye iş gücünün göçü

PLAN DÖNEMİ (2024-2028) PERSPEKTİFİ

Sorunlar

Girişimcilik İhtisas komisyonu üyeleriyle yapılan iki çevrim içi toplantı ve il çalıştayında bölgedeki aktörlerin girişimcilik ekosisteminde karşılaştığı sorunlar üzerinde durulmuştur. İlk çevrim içi toplantı öncesinde yapılan anket çalışmasının ve diğer toplantılarda çıkarılan GZFT analizi ve yorumların bölgenin sorunlarının belirlenmesinde büyük etkisi olmuştur.

Üzerinde ortak kaniya varılan sorunlar aşağıda listelenmiştir.

- İş dünyasında girişimcilere destek mekanizmalarının zayıf oluşu
- Bölgesel paydaşlar arasında rollerin belirsiz ve muğlak oluşu
- Melek yatırımcılığa olan ilginin düşük oluşu
- Bazı teknokentlerin ve inovasyon merkezlerinin tam kapasiteyle çalışmıyor oluşu
- Yetişen girişimcilerin ve yatırımcıların İstanbul veya Ankara ekosistemine gitmesi
- Tek STK faaliyetlerine bağımlılık

Çözüm Önerileri (Tedbirler)

Bu bölümde GZFT analizinde belirlenen öne çıkan zayıf yanlar, bir sorun olarak ele alınmış ve bu sorunların çözümüne yönelik uygulanabilecek tedbirler sıralanmıştır.

Sorun 1: İş dünyasında girişimcilere destek mekanizmalarının zayıf oluşu

Tedbir 1.1 İş dünyasına yönelik mentörlük eğitimleri düzenlenmesi

Tedbir 1.2 İş dünyasına yönelik yatırımcılığa özendirme faaliyetleri düzenlenmesi

Tedbir 1.3 İş dünyasına yönelik yatırımcılık eğitimleri düzenlenmesi

Tedbir 1.4 İş insanlarının demoday, proje pazarı gibi etkinliklere katılımının özendirilmesi

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

Sorun 2: Bölgesel paydaşlar arasında rollerin belirsiz ve muğlak oluşu

Tedbir 2.1 Bir girişimcilik ekosistemi iş birliği platformu kurulması

Tedbir 2.2 Platformun faaliyetlerinin yayımlanacağı çevrim içi bir arayüz kurulması

Tedbir 2.3 Platformun düzenli aralıklarla toplanması ve yapılacak aktiviteler için rol paylaşımı yapılması

Sorun 3: Melek yatırımcılığa olan ilginin düşük oluşu

Tedbir 3.1 Kurulan melek yatırımcı platformunun düzenli olarak iş insanlarına yönelik tanıtıcı faaliyetler düzenlenmesi

Tedbir 3.2 Melek yatırımcılık eğitimleri düzenlenmesi

Tedbir 3.3 Başarılı melek yatırımcıların bölgemize davet edilerek iş insanlarına tanıtım yapmaları

Sorun 4: Bazı teknokentlerin ve inovasyon merkezlerinin tam kapasiteyle çalışmıyor oluşu

Tedbir 4.1 Akademik girişimcileri özendirmek için tanıtım faaliyetleri düzenlenmesi

Tedbir 4.2 Öğrencileri girişimciliğe özendirecek girişimcilik eğitimi demoday gibi faaliyetlerin düzenlenmesi

Tedbir 4.3 Üniversite dışındaki inovasyon merkezlerine olan ilginin artması için merkezlere hızlandırma faaliyeti gibi destekleyici arayüzler eklenmesi

Sorun 5: Yetişen girişimcilerin ve yatırımcıların İstanbul veya Ankara ekosistemine gitmesi

Tedbir 5.1 Girişimcileri destekleyici kitlese fonlama, melek yatırımcılık gibi mali destek araçlarının hayata geçirilmesi

Tedbir 5.2 Girişimcileri destekleyecek hızlandırma programları gibi arayüzlerin sayısının artırılması

Tedbir 5.3 Girişimcileri destekleyecek iş dünyasından mentör atama sistemi geliştirilmesi

Sorun 6: Tek STK faaliyetlerine bağımlılık

Tedbir 6.1 Girişimcilik faaliyetlerinin sayısının artırılması

PROJE ÖNERİLERİ

1. İŞ İNSANLARINA YÖNELİK MENTÖRLÜK EĞİTİMİ

Destek Türü: Sonuç Odaklı Program Faaliyeti

Eğitim İçeriği:

- Mentör ve mentörlük nedir? Ne değildir?
- Mentör ve mentee sorumlulukları nelerdir?
- Doğru eşleştirme yöntemi
- Güçlü soru sorma tekniği
- Geri bildirim alma sistemi oluşturmak
- Hedef belirleme ve takibi sistemi oluşturmak
- Gözlem yapma ve dinleme
- Mentör görüşme kritikleri ve deneyimlerin paylaşılması

2. BATI AKDENİZ BÖLGESİ GİRİŞİMCİLİK PLATFORMU

Destek Türü: Sonuç Odaklı Program Faaliyeti

İçerik: Batı Akdeniz Bölgesi'nde faaliyet gösteren üniversiteler ve teknoparklar bünyesindeki teknoloji transfer ofisleri ile sanayi AR-GE merkezleri gibi farklı oluşumlardaki yapıların kuruluş amaçlarını daha etkin bir şekilde gerçekleştirmelerini sağlamak, kurumsal ve personel kapasitelerini arttırmak için etkileşimli, birlikte öğrenen bir yapıya sahip sürdürülebilir bir platform oluşturulması önerilmektedir.

Platformun çevrim içi bir arayüzünün olması ve aşağıdaki çıktıları üretmesi beklenmektedir.

- Bölge girişimcilik ekosistemi haritası
- Sektörel girişim haritası
- Yetkin beşeri sermaye
- Eğitimci ve mentor havuzu
- Online güncel ekosistem platformu
- Sürdürülebilir arayüz modeli

3. BATI AKDENİZ BÖLGESİ HIZLANDIRMA PROGRAMI

Destek Türü: Sonuç Odaklı Program Faaliyeti

Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı koordinasyonunda bölgedeki teknoloji geliştirme bölgeleri, organize sanayi bölgeleri, kuluçka merkezleri, üniversiteler ve araştırma merkezleri başta olmak üzere tüm girişimcilik ekosistemi paydaşlarının katkısıyla düzenlenecek bir hızlandırma programıdır. Programın sonunda teknoloji tabanlı yenilikçi projeleri olan girişimlere Ajans tarafından fuar alanı, stant hizmetleri tahsis edilmekte girişimcilerin yatırımcılar, müşteriler, mentör ve danışmanlarla bir araya gelmesi amacıyla birebir iş görüşmeleri gerçekleştirilecektir.

- Değerlendirme
- Çalıştaylar ve paneller
- Mentörlük - eğitimler
- Demoday - fuar

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

Hedeflenen Çıktılar:

- Yatırımcı-girişimci eşleşmeleri
- Bölgeye yatırım çekme
- Başarı hikâyeleri
- Girişimlerin ölçeğinin büyümesi
- Sermayeye erişim
- Girişimcilik kültürü/farkındalığı

4. GİRİŞİM FİNANSMANINI DESTEKLEYEN MEKANİZMALARIN GELİŞTİRİLMESİ

Destek Türü: Sonuç Odaklı Program Faaliyeti

Amaç: İş insanları, profesyonel yöneticiler ve diğer sermaye sahiplerinin yenilikçi girişimleri, finansman, aktif danışmanlık ve tecrübe aktarımı yaparak desteklemelerini sağlamak üzere yeni melek yatırım ağlarının kurulması ve mevcut olanların niteliklerinin güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

İçerik:

1. Yatırımcı Hızlandırma Programı
 - a. Eğitimler (girişimcilik, global girişim tespit kriterleri, girişimci değerlendirme kriterleri, yatırımcı olmak, girişim sermayesi yatırımları, yatırımcı hakları)
 - b. Yatırımcılar için mentörlük oturumları
 - c. Yuvarlak masa toplantıları (kamu, sanayi, üniversite)
 - d. Yatırım simülasyonu
 - e. Networking
2. Yatırıma Erişim İçin Girişimci Kapasite Geliştirme Programı
 - a. Mentor havuzunun ve kapasitesinin geliştirilmesi
 - b. Girişim hızlandırma programı
 - c. Demoday

5. DİJİTAL GÖÇEBELER KÖYÜ

Destek Türü: Güdümlü Proje Desteği

Amaç: Dijital göçebelerin Antalya'ya olan ilgisinden faydalanılarak dünyada birçok örneği bulunan dijital göçebeler için bir çalışma, yaşama ve sosyalleşme alanı yaratmak.

İçerik:

- Modern bir çalışma alanı
- Güçlü teknolojik altyapı
- Dijital sanat ve kültür faaliyetleri
- Tematik etkinlikler
- Eğitimler
- Atölyeler

6. Erken Yaş Girişimcilik Eğitimleri

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

Destek Türü: SOP Faaliyeti

Arka Plan: Girişimcilik mantalitesinin en çok erken yaşlarda kazanıldığı fikrinden hareketle, ilköğretim çağındaki çocuklara yönelik girişimcilik eğitimleri düzenlenmesi fikri ortaya atılmıştır. Eğitimlerin amacı, öğrencilerin kendi gerçek yenilikçi hedeflerini oluşturmalarını ve bir şirketin nasıl işlediğini birinci elden keşfetmelerini sağlamaktır.

PROGRAM ÖNERİSİ

1. PAYA DAYALI KİTLESEL FONLAMA PROGRAMI

Destek Türü: Yenilikçi Mali Destek Programı

Programın Bileşenleri

- A. **Mentör Desteği:** Başvuruları uygun bulunan girişimcilerin ilk aşamada Ajansın mentör havuzundan ihtiyaç duydukları konularda deneyim sahibi kişilerle eşleştirilerek ücretsiz mentör desteği almaları sağlanacaktır.
- B. **Ürün Doğrulama Desteği:** TSE'nin laboratuvarlarında veya TRTest'in bu kapsamda hizmet alacağı laboratuvarlarda yaptırılacak testlerinin maliyetleri Ajans tarafından karşılanacaktır.
- C. **Paya Dayalı Kitle Fonlaması Desteği:**
 - Paya Dayalı Kitle Fonlama sistemi ile girişimcilerin finansman temin etmelerine imkân sağlamak üzere girişimcilere; SPK tarafından yetkilendirilerek listeye alınmış bir kitle fonlama platformu üzerinden,
 - Paya dayalı kitle fonlaması kampanyası başlatabilen girişimciler için yetkili platformun girişimciden talep edeceği listeleme ücreti bedeli Ajans tarafından karşılanacaktır.
 - Paya dayalı kitle fonlaması kampanyası başlatan girişimcinin kampanyasına Girişim Sermayesi Yatırım Fonu belirlenecek tutarda yatırım yaptığı takdirde Ajans yine belirlenecek tutarda destek sağlayarak girişim şirketinden pay alacaktır. Ajans, girişim şirketinden pay alımını Girişim Sermayesi Yatırım Fonu üzerinden gerçekleştirecektir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2024-2028 yılları için hazırlanmakta olan TR61 Bölge Planı çalışmaları kapsamında kurulan Girişimcilik İhtisas Komisyonu, bölgedeki girişimcilik ekosistemindeki sorunların analiz edilmesi ve çözüm önerisi olarak projeler geliştirilmesine odaklanmıştır. Yapılan toplantı ve görüşmelerde paydaşların farklı fikirleri ortaya konulmuş, iş birliği içerisinde bölgenin girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesine yönelik istişarelerde bulunulmuştur.

Komisyon çalışmalarında ortaya çıkan önemli bir konu ekosistemde yapılan girişimcilik faaliyetleri arasındaki uyum problemi olmuştur. Bu kapsamda komisyon bütün bölgesel girişimcilik ekosistemi aktörlerini kapsayacak bir platform kurulması konusunda hemfikir olmuştur. Bu komisyonun çevrim içi bir uzantısı olması ve bu uzantıda girişimcilikle ilgili bölgede yapılan faaliyetlerin bir takvim şeklinde yayımlanması da bir öneri olarak ortaya atılmıştır.

İstişare edilen bir diğer önemli konu ise girişimcilerin finansmana ve mentörlüğe ulaşmada yaşadığı sıkıntılar olmuştur. Bu problemin önemli sonuçlarından biri olarak da yetişen girişimcilerin finansman imkânlarına daha kolay ulaşabildiği Ankara ve İstanbul girişimcilik ekosistemine göç etmesi hususu ifade edilmiştir. Bu problemin önüne geçilmesi için bölgede finansmana ve mentörlüğe ulaşım imkânlarının artırılması gerekliliği üzerinde durulmuştur. Tedbir olarak iş insanlarının yatırımcılığa ve melek yatırımcılığa özendirilmesi ve bu konularda eğitimler verilmesi gibi öneriler ortaya konulmuştur.

Hem yapılan anketlerde hem de toplantılarda ön plana çıkan bir diğer konu da dijital göçebelige olan ilginin ve dijital göçebelerin Antalya'ya olan ilgisinin artması olmuştur. Bu ilgiden istifade edilebilmesi için Antalya'da bir dijital göçebeler köyü kurulması ve dijital göçebeligi tercih eden girişimcilerden Antalya ekonomisinin maksimum seviyede faydalanabilmesi fikri üzerinde durulmuştur.

Sonuç olarak kalkınmanın en büyük katalizörlerinden olan girişimciliğin bir ekosistem dâhilinde geliştirilmesi, bölgenin kalkınması için önem arz etmektedir. Bu nedenle kurumların iş birliği içerisinde bu yönde çalışmasının önemi bir kere daha ortaya çıkmıştır. Oluşturulan bu rapor ile 2024 ve 2028 yıllarını kapsayan süreçte TR61 Bölgesi için yapılabilecek çalışmalar belirlenmiştir.

T.C. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI

KAYNAKÇA

1. TÜRKİYE’DE GİRİŞİMCİLİK: MEVCUT DURUM ANALİZİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ, Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi (ISSN: 2146-3417/E-ISSN:2587-2052) Yıl:2019 – Cilt:8– Sayı:1
2. Türkiye’nin Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı 2015- 2018
3. Türkiye İstatistik Kurumu
4. 2021 Türkiye Startup Ekosistemi Yatırım Raporu, StartupCentrum
5. Fon Bulucu 2021 Faaliyet Raporu
6. URAK İller Arası Girişimcilik Endeksi Raporu